

له بقرزايي طونديكي كوردستاندا كە كاني خۇي كيميباران كراو، هەندىك دەئىن لەسەدارە دان زۇر كەمە بۇ ئاوتىك كە فەرمانى جىبە جىكردى ئەو كارەي داوہ.

Author: Sarhang Hama

نوسىني: ICR No. 72, 08-Jul-04) سەرھەنط حەمە عەلي و شاباز جەمال لە دۆلي باليسان، باكوري عىراق

ئەو زۇر بە دەطمەن سەيپەري مائە قوربەنكەي جەدەھەيلىت، كەضي ئىستا دەيەويەت بۇ بەغداد. بە تەمايە ئامادەي دادطايي "كردنەكەي سەركۇماري ئىشوو بىيەت لە ئايەخت، وتي " دەمەويەت بەرامبەري سەدام رابوئەستم و ئىي بلىم تۇ ئاوانبارت

عەزىز لە طوندي شىخ وەسانان دەذي، 150 كىلۇمەتر لە باكوري سەليمانى لە دۆليكدە كە دەوري بە ضياي سەخت طيراوہ

ھەردوو طوندي شىخ وەسانان و باليسان كە 1.5 كىلۇمەتر لە يەكتەريو دەوورن، لە سەرەتاي ھەلمەتەي ئەنفالي جىنۇسايدكردي كورددا بە دەستي سەدام، بەركەوتن. لە رۇذي 17 ي نيساني 1987 دا، ھەردوو طوندىكە بە ضەكي كيميواي ھەريشان كرايە سەر

لە سەرچەمي 2000 كەسي دانىشتوانەكەيان، 400 كەسيان كوزراو تا ئىستان دەيان كەسي تەر بە دەستي شويئەواري كيميويوہ لە سەر ئىستەي لەشيان، دەئالين، تووشي نەخۇشي دەروني بوون و ضاوەكانيان لە دەست داوہ و جومطەكانيان دان دەكات

دەركەوتنەكەي رۇذي 1 ي تەموزي سەدام لە دادطادا، يادەوئەري سائەكانى ترس و تۇقين و مەرطى ھەتايەوہ بيري خەلكي ئەو ناوئە، وەك ئەوئەي كارەسائەكە دوتەي روويدا بىت

ئەوانەي رزطاريان بووہ، بە بيئىني سەدام لە دادطادا شاديان تەي طەرەبوہ، بەلام ترسي ئەوئەشيان ھەبە كە دادطايەك كە لە لايەني حكومەتيكى ھەئەبەدردراوہ سەز كرايەت، ئر بە ئىستەي سەدام نەبەت

سەر سورمانى ناوت كە طەليەك كەس دەيانەويەت ئەو ئاوە بيئىن ئالوي ئەو دەضيەت كە 17 سال لەمەوبەر بە دەستي خۇي ئەنجامي داوہ

فاتم مستەفا، 54 بە تەوريەوہ ئامادەي بۇ وئەكانى سەي براكەي و دايك و باوكي خۇي كرد كە لەو ھەريشە كيميويەدا كوزرابوون، "وتى " سەدام لە مەرط زياتري قابىلە

فاتم خۇشي تا ئىستا شويئەواري كيميبارانەكەي لەسەر ماوہ بە دەستي ھەناسەتەنطي و باري دەروني خرائەوہ دەئالينەت

فاتم و زۇر كەسي تر لەو طوندىنيانە ئىيان وايە كە تەنانەت سزاي مەرطيش بۇ سەدام كەمە، سونكە تاوانەكانى ئەو ئاوە زۇر طەورەو تۇقەنەرن كە دذي ئەوان ئەنجامي داون. ئەوانە دەيانەويەت بە دەستي خۇيان تۇلەي لى بكەتەوہ

ئەسمەر حەسەن، 39، بيوئەنيكە مەردەكەي لە ھەريشە كيميويەكەدا تياضوہ، وتي " ئيمە نامانەويەت بكوزرەت، دەمانەويەت بە "طوريسيك شەتەك بەرەت و ھەر رۇدەي تۇزىك طۇشتي لى بكەينەوہ

ھەمىن وسو كە ئەويش ضەندان خزم و كەسي خۇب لە دەست داوہ، ئەويش لەطەل ئەم بۇضوونەدايەو دەليەت ئەطەر سەدام بەرەتە "دەستي من ھەر رۇدەي ئارصەبەك طۇشتي لى دەكەمەوہ

ئەحمەد حەسەن، 48 لەطەل ئەوئەدايە كە نايبەت سەدام بكوزرەت، بەلام لەبەر ھۇبەكي جياواز. ئەو لەو باوئەدايە كە كوشتنى ديكتاتورى ئىشوو، تۇلەي تاقە بەك كەس دەبەت لەوانەي كوشتونى، لە كاتىكدە بە ئىي داب و نەرتي عەشايەري ئىويستە بە قەدەر ذمارەي ئەو

كەسانەي كوشتوونى، ئەۋەندە جار بكوڧرئەۋە

"ئەحمەد وتى " ئىۋىستە سەدام بۇ ھەتا ھەتايە لى ناۋ زىنداندا بىمىنئەۋە. ھەموو رۇڧىكى زىندانىشى ۋەكو ئەۋە ۋايە جارىك بمرىت

طەرضى كىميا بارانە ئىۋداراۋەكەي ھەلەبجە يەكئىكە لى ۋە تۇمەتەنەي رۋىۋەروۋى سەدام كراۋنەتەۋە، دانىشتۋانى ئەم طۋندانە دەلئىن كىميا باران كىردنى ناۋسەكانى ئىمەش لى تاۋانەكەي ھەلەبجە كەمتر ۋ كەم ذاتر نىە

كەرىم عوسمان، 52 وتى " دەمانەۋىت ئەم تاۋانەش كە بەرامبەرى ئىمە كراۋە ۋەكو ھەلەبجە حىسابى بۇ بكرىت ۋ رۋىۋەروۋى سەدام بكرىتەۋە". كەرىم براىەك ۋ دوو خوشك ۋ داىكىشى لى يەك رۇڧى كىمىبارانكردندا كودراۋن

طەلىك لى دانىشتۋانى ھەدوو طۋندى شىخ ۋەسانان ۋ بالىسان لى رادىۋو تەلەفىزىۋنەۋە طۋى بىستى ھەۋالەكانى دادطايى كىردنى ئايندەي سەدام بوون، بەلام بە طومان لى دادطايى كىردنىك كە لى ناۋ عىراقدا ساز بكرىت

ھەندىك ئىيان ۋايە كە ئەۋە طرفتىكى طەۋرەيە دادطايى كىردنەكە لى لايەنى حكۋمەتىكى ھەلنەبذىردراۋەۋە جىبەجى بكرىت

جەۋھەر كەمال ، 27 ئۇلىسىكە لى ھىرشە كىمىاۋىيەكاندا ئىنج مامى خۇي لى دەست داۋە، وتى " ناتۋان بىر لى ۋ شىمانەيە نەكەبنەۋە "كە رەنطە بە كۇتايى ھاتنى ماۋەي ئەم حكۋمەتە مەسەلەكەي سەدامىش قلىت بىئەۋە

حەمە ئەمىن، 50 خەلكى بالىسانە ۋ 20 سال ئىشمەرطايەتى كىردۋە. ئەم لى ۋ براۋىدا نىە كە عەرەبەكان دادطايىكەي دادئەروەرانە بۇ "سەدام دا بىن. وتى "سەدام خۇشى عەرەبە، براۋاناکەم سزاىەكەي دادئەروەرانەي بەسەردا بدەن

لى شىخ ۋەسانان ، لى كۇتايى رىطايەكدا كە بەرەۋ ھۇبەي مالە قوربەكان دەروا، بىنايەكى كۇنكرىتى تازە بەسەر طۋندەكەدا دەروانىت.

بەكەمىن تىروانىن ۋات لىدەكات ھەست بەكەيت مالى ئىاۋىكى دەۋلەمەندە. بەلام بە سەربانەكەبەۋە بە ئىتى سوورى طەۋرە نوسراۋە "ھۇلى يادەۋەرىي شەھىدانى كىمىبارانەكەي شىخ ۋەسانان

ئەۋانەي سەردانى ئەۋ شۋىنە دەكەن، ئىلاۋەكانىان دادەكەنن ۋەك رىزىك بۇ جىطاكە، ئاشان سورەتى فاتىحە دەنېرن بۇ طىانى ئەۋ قوربانىيانە، كە ۋىنە رەش ۋ سئىيەكانىان بەسەر ھەموو دىۋارەكانىدا بلاۋ كراۋەتەۋە

لى جىطاي ئەۋ كەسانەدا كە ۋىنەيان دەست نەكەۋتۋە، ۋىنەي طولىك دانراۋە

زۇرەي ئەۋ قوربانىيانە ھەرطىز لاشەكانىان نەدۇزراۋەنەتەۋە. دۋاي ھىرشە كىمىاۋىيەكە، ھەندىك لى ناۋ طۋندەكەدا مردوون ۋ كەس ۋ كارەكانىان ناشتۋوبانن

ھەندىكى تىرىش لى كاتى ھەلئىياندا بە رىطاوە مردوون، ھەندىك لى لاشەكان لى لايەنى سەربازە عىراقىيە ھىرشكەرەكانەۋە كراۋن بە دىر خۇلەۋەۋە بە كۇمەل لى ناۋ ضالى جىاجىادا تىدراۋن بى ئەۋەي ھىض نىشانەيەكىان بۇ دابنرىت

لى دىر ۋىنەي ھەندىك لى قوربانىيەكاندا، ضەند دىرىك ھۇنراۋە نوسراۋە كە ضىرۇكى دىانى ئەۋ كەسە دەطىرنەۋە لى رۇڧى كىمىباران كىردنەكەدا

لى دىر ۋىنەي ئىاۋىكى ئىردت كە ئۇشاكى فۇلكلۇرى كوردي ئۇشۋە، نوسراۋە

حاجي سديق و فاطمي هاوسيري و رةحمي بووكي، هرسيكيان به كيمياوي كوئر بيوون، به لام هه رضويك بوون توانيوويان له طوند "بصنة دة رةوة، به لام له ريطادا كوئتتيري رذي مي به عس لي دي دان و شهيدي كردن

هه نديك له وانهي قوتار بوون، داوا دة كهن دادطايب كردنه كهي سدام له طونده كهي ئه واندنا بيت، طهرضي دة شرانن زه حمة ته ئه وة بيان به بصيئة سقر

خه جيح مسته فا، 42 ضوار براو دايك و باوكي و دوازده خوشكزاو برازاي له دة ست داوه، وتي "دهمانه ويت سدام بدرتته دة ستي ئيمه و له طونده كهي ئيمه دا دادطايب بكرت

له هه مان كايشدا، عهلي كه رؤشنايي له ضاوه كانيدا نه ماوه، به هيوابه به كيك بيبات به بغداد و رووبه رووي سدام بوه ستيته ووه و تاوانباري بكات

سه رهه نط حمة عهلي وشاباز جه مال هه ردوكيان نوسه رن له هه فته نامه ي خوئندي لبرالدا كه لاواني سلما ني دة ري دة كهن

Location: [Iraqi Kurdistan](#)
[Iraq](#)

Source URL: <https://iwpr.net/ku/global-voices/l-brzyy-twndyaky-kwrdstnd-k-kty-khwy-kymybrn>